

Генериране и потребление на съдържание – лесно, но несигурно.

Юлиана Кънчева, докторант

В епохата на Интернет, начинът, по който получаваме информацията е коренно променен. Една от основните характеристики на онлайн средата е, че е отворена за свободно допълване. Ресурсът е въпрос на избор, без значение дали става въпрос за уеб услуги, социални мрежи, уики сайтове, блогове, форуми и групи за дискусии. Мрежата се превърна - и се превръща все повече и повече - в основния начин, по който общуваме със света, когато не сме лице в лице с него.

Информацията често е нередактирана и широко отворена към всички. Това не означава ли със сигурност, че би трябвало да съдържа и сериозно количество боклук? Истината е, че, да, съдържа.

Можем ли да вярваме на информацията в сайтове като Wikipedia, например, при положение че в тях липсва редакторски контрол? Казано по друг начин, Интернет има две конкуриращи се цели – информация и комуникация. Примерите за погрешна информация онлайн са безброй. Много блогъри, например, които и да искат да са честни, не изпитват натиск да проверяват фактите си по-старателно. Освен това, те често биха предпочели да блеснат с оригиналност и да украсят фактите, отколкото да заложат на семплата и понякога простичка истина. В крайна сметка, трябва да сме наясно, че нуждите на обществото тежат много повече от исканията за качество на информацията.

Така смело изграждаме един нов свят, където все повече зависим от безплатно подадена информация, която никога не е била щателно проверена за достоверност и точност. А ние все повече и повече формираме мнението си въз основа на най-силните, най-настоятелните, най-мотивирани гласове и почти не се заслушваме в най-добре информирани и обосновани мнения. Притеснително е, че нещата, в които вярваме, и мислим, че познаваме, подлежат на промяна, без ние да разберем, че това се случва. И подобни процеси все повече ще се задълбочават, докато се включваме в един групов ум, за който рационално изпитаната истина не е висша ценност.

Една различна и субективна гледна точка нанесена в уеб пространството като потребителска редакция може да отхвърли сложни изследвания, внимателни рационални проучвания, може да отхвърли истината. Надявам се, тези процеси да не се задълбочават, тъй като дълбоко вярвам, че това са интелектуални ценности, върху които се крепят основите на цялата ни цивилизация. Именно поради зачестяването на тези процеси, отново се заговори за явлението исторически ревизионизъм. Ревизионизмът като част от историографията, представлява различна интерпретация на масово възприетите от историците събития, доказателства и причини за дадено историческо събитие. Различните интерпретации на събития и факти могат да променят изцяло наложените представи.

По-далновидните предприемачи в онлайн индустрията вече са напълно наясно с новите характеристики на съвременният потребител и управляват проектите си

съобразно тях. Съвременният потребител на информация е пренаситен, ленив и разсеян. Той търси лесното за ползване, икономичното и грабващо вниманието. Основното му изискване към обектите за информация е да са удобни и да пестят нерви и усилия, с един поглед, с едно посягане към мишката, на един клик разстояние. Почти не се интересува от името на посредника–медиатор в контакта му с търсеното съдържание. Просто защото именно съдържанието, потребният текст или информация са единствената днешна ценност. Изключително съдържателно ориентиран е. Влиза където и когато реши, грабва необходимата информация, без да се интересува от източника, медията или производителя на тази информация. Притежава комерсиално съзнание, прагматизъм и висока доза егоизъм, настоявайки за персонализирано съдържание и за лично негови информационни пакети, които при това трябва да бъдат гъвкави, актуални и най-важното безплатни. Като краен адресат на информация той няма сметка да плаща за нещо, което така или иначе ще получи по Мрежата от друг канал.

Днес основният показател за качество е бързината. Във всички ежедневни дейности, свързани с обслужване и комуникация се очаква бързина и своевременност. Съвременният потребител предпочита всичко, което се случва около него, да е максимално съразмерно на темпото му на живот. А това темпо става все по-бързо, с което обаче, рязко се намалява възможността на хората да мислят.

Никога нещата край нас не са се появявали с такава скорост и не са остарявали с такава скорост. Преходността замества трайността и продължителността в йерархията от ценностите.

Информационната революция изцяло променя живота ни. Компютърът днес улеснява умствената работа по същия начин, както през индустриалната революция машините облекчиха физическата работа. Днес живеем в глобално общество, което управлява Интернет. Милиарди хора вперили поглед в компютърния екран комуникират с други напълно непознати потребители, посредством общ език. Използват съдържание, което понякога сами създават, споделят, изследват, смесват, разпространяват и т.н.

Всички тези възможности обаче, не винаги подтикват хората към активност. Има случаи, когато възприемащият в комуникацията се оказва просто регистриращ, а в последствие пасивен и безучастен. Такъв тип хора могат най - лесно да бъдат заблудени от подвеждащо и невярно съдържание. Достатъчно силни ли са адаптивните възможности на човека, за да успее да се приспособи към променената информационна ситуация? Особено опасно може да бъде доверяването на съвети в Интернет – в статии, форуми, чатове - особено ако се отнасят до човешкото здраве и безопасност. Често хората дават съвети за неща, които реално не познават добре, и така могат повече да навредят, отколкото да помогнат. Прекомерното количество информация може да бъде точно толкова опасно, колкото и твърде малкото.

Възможността всеки да изкаже и покаже гледната си точка или плурализъмът в мрежата често ни предлага противоречива, взаимноизключваща се информация.

Свободата в Интернет води до неконтролируема, от гледна точка на съдържанието информация и до въпросът за безрезервното доверие, което имаме към източниците. Защо приемаме Интернет за достоверен източник на информация и замисляме ли се колко често разчитаме на тази информация, публикувана от непознати за нас хора?

Друг риск може да бъде бързата обмяна на информация в мрежата. Публикуване на линкове, размяната на връзки, копирането и цитирането, мултиплицира за кратко време дори и невярната и неиздържана информация. Като пример за подобен вид кризисна комуникация в България, може да бъде посочен случая през 2008 г., когато една банкова институция едва не пострада сериозно от невъзможността да овладее лавинообразната спекулация създадена в онлайн среда.

Ако в журналистиката за истинност се счита проверката на информацията от поне 2 независими източника, то в Мрежата са нужни десетки за да се формира достоверност. А е всеизвестна тезата, че една лъжа повтаряна до безкрай става истина.

Много от информацията в Интернет не е достоверна. Дори наглед сериозната информация може да отразява само личното мнение на автора или да представя само част от известните факти и да създава така погрешно впечатление. Проверянето на информацията в източници като книги, енциклопедии, научни статии и т.н. понякога е просто задължително.

Увеличаването на скоростта на информационния поток, понякога обърква потребителя, затрупвайки го с непосилен обем сведения. От друга страна обаче, свръхстимулираната обстановка притежава крайно въздействащ ефект. Психиката на хората се променя, представата им за реалната среда става дълбоко субективна. За да могат да се разрешат сега съществуващите информационни проблеми, хората ще трябва да разширят кръгозора си спрямо понятия като "истина", "факт", "информация", "обективно", "субективно" и куп други подобни.

Интернет е източник на информация, събрал най-хубавите черти от телевизията, радиото и печатните издания. Комуникативните възможности на Мрежата позволяват да не се ограничаваме само в тези рамки, а да създаваме нови, свойствени само за нея форми за подаване и получаване на информация.

Вестниците винаги са били около нас, и през времето в което съществуват са създали добра репутация за себе си. Читателите лесно се доверяват на информацията, която вестникът им предоставя.

Парадоксално е, че днес много често вестниците се пълнят с информация генерирана от потребители онлайн. По този начин недостоверната информация се тиражира допълнително и дори се продава.

Google се е превърнал в основен източник на информация. Много хора наивно вярват, че първият резултат, който получат е истина, считат Google за надежден сайт и автоматично му гласуват доверие.

Редно е, разбира се, да се отбележи, че в Интернет съществува огромно количество надеждна, академична и вярна информация, генерирана от компетентни хора, учени и професионални анализатори и журналисти. Но в същото време срещаме същото количество изкривявания на фактите, пропаганда, лъжи, неистини, полуистини и какво ли още не. Всичко това може да бъде много подвеждащо, особено за по-младите хора, които предпочитат да вярват на това, което виждат в YouTube и трудно могат добре да разграничат подвеждането и пропагандата от вярната информация и фактите.

Решението е способността за правилна преценка за отсяването на вярната информация. Необходима е минимум двойна проверка на фактите и източниците, и не безрезервното информиране директно от сайтове като Wikipedia. Лично за мен, е унизителен факт, как много уважавани и достойни капацитети и личности могат лесно да бъдат ужасно очернени в биографийте си в Wikipedia.

Интернет няма баланс, информацията не се проверява и рядко може да бъде доказана като достоверна. Освен това, проучвания доказват, че анонимността в мрежата кара хората да казват неща, които иначе не биха казали. Ако имаш зъб на някого, можеш безпощадно да го очерниш в Интернет и той няма никаква възможност за защита. Още повече, че законите за свободата на словото и клеветата са различни в отделните страни. При това положение какво може да спре някой да публикува в Интернет каквото си поиска? Той хем остава анонимен, хем не може да пострада от никакви последици. Това е сериозен риск за хората, които списват блокове или ползват социални мрежи, където публикуват лична информация.

Очевидно е, че младите хора се изкушават от възможностите за „гражданска журналистика“, които Интернет дава и всеки се надява на своите пет минути слава. Това е и един от мотивите за публикуването онлайн на много лична информация, а е известно, че когато дадена информация попадне в Интернет и се разпространи, след това е почти невъзможно да бъде изтрита.

Заради всички гореспоменати проблеми изникват въпроси доколко сме по-информирани и дали в глобалната мрежа количеството наистина не влияе на качеството? Кой ще ни защити като потребители на продукта „информация“ и къде да търсим правата си? Това, разбира се, са риторични въпроси! Кое е това нещо, което ще ни донесе известна сигурност и ще определяме като „величина за достоверност“. Нещо, което хем ще отразява актуалността на информацията и нейната популярност, обхваща ѝ и нейната значимост и не на последно място ще ни гарантира достоверността на източника.

Чета и сравнявам мнения на специалисти, които споделят, че ефективна би била система, която позволява на хората да оценяват сайтовете и автоматично да публикуват рейтинга. Търсачките би следвало да подреждат резултатите по рейтинг и така потребителите ще имат представа за точността на информацията, която ползват. И не само това, а дори бихме могли да настроим търсачките да вадят данни само от източници, на които вярваме.

Интернет е наистина поразителен, но това отдавна не е новина. Време е да се отърсим от въодушевляването, да погледнем трезво на ограниченията, които Интернет налага, и да потърсим по-добри начини да се организираме.

Да, предимствата на Мрежата са повече от недостатъците и е въпрос на лична преценка доколко и как да се възползваме от тях.